

ת"פ 36407/05/18 - מדינת ישראל נגד נסים ביטון

בית משפט השלום בקריות

ת"פ 36407-05-18 מדינת ישראל נ' ביטון(עציר)
תיק חיצוני: 209784/2018

בפני כבוד השופט יוסי טורס
מאשימה
נגד
נאשם
החלטה

בקשה להורות על שחרור הנאשם לקהילה טיפולית, במסגרת שלב הטיעונים לעונש.

העובדות וטענות הצדדים

1. ביום 10.10.18 הורשע הנאשם על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון, בעבירות של התפרצות לדירת מגורים; גניבה; ושימוש בכרטיס חיוב. כתב האישום מפרט כי ביום 10.5.18 התפרץ הנאשם לדירת מגורים בנשר, בכך שנכנס דרך חלון הזזה במטבח וגנב טבעת. בהמשך אותו יום, ובסמוך, התפרץ הנאשם לדירה נוספת בנשר, בכך שפתח דלת שהייתה סגורה אך לא נעולה, וגנב ממנה ארנק שהכיל תעודות שונות וכרטיס חיוב. בו ביום עשה הנאשם שימוש לרעה בכרטיס החיוב בכך שביצע בו ארבע עסקאות בסך כולל של 526 ₪.

2. הסדר הטיעון לא כלל הסכמה עונשית, אך במסגרתו הסכימה המאשימה כי הנאשם יישלח לשירות המבחן על מנת שיערך תסקיר בעניינו. מיד לאחר הצגת ההסדר, ועוד טרם שהודה הנאשם בעובדות כתב האישום, הצהיר הסנגור כך:

"בשלב המעצר הוגש תסקיר שהמליץ על שילוב בקרית שלמה, ההמלצה לא התקבלה על ידי בית המשפט, אנו נבקש ששירות המבחן יבחן אפשרות לשלבו בהליך גמילה במסגרת התיק העיקרי".

3. שירות המבחן הגיש תסקיר בעניינו של הנאשם. בתסקיר פורטו נסיבות חייו של הנאשם ולא אפרטן מפאת צנעת הפרט. עם זאת, אציין כי הנאשם תיאר התמכרות ארוכת שנים לסמים והתנסות בסמים מגיל צעיר מאוד. בעת האחרונה חלה הנאשם במחלה קשה והוא עבר טיפולים והחלים. הנאשם קיבל אחריות מלאה בפני שירות המבחן לביצוע העבירות והסביר זאת בחיים שסבבו סביב הסם והצורך לממנו. שירות המבחן תיאר את הניסיונות שביצע הנאשם בעבר להיגמל מסמים ואת התרשמותו ממנו בשלב המעצר. בבואו לבחון אפשרות להמליץ על הליך גמילה בקהילה טיפולית, ציין שירות המבחן כי מדובר באדם בעל אורח חיים התמכרותי ארוך שנים אשר לא הצליח עד היום להשלים

הליך גמילה ולהתמיד בו. כן צוין כי מאסרים בפועל לא הצליחו עד כה להרתיעו ולהניאו מאורח חיים זה וההתרשמות היא מסיכון גבוה להישנות המעשים באם לא יעבור הליך טיפולי משמעותי. בצד זאת, ציין שירות המבחן כי ניתן לזהות כיום שינוי (ראשוני, כהגדרת שירות המבחן) אצל הנאשם, המתבטא ביכולתו לבחון באופן ביקורתי את התנהלותו; ברצון כן לשינוי וזאת כחלק ממחויבותו הרגשית לבנו, והבנה שללא טיפול משמעותי לא יוכל להתרחק מחיי הפשע.

לאור כך ציין שירות המבחן כי שילובו בהליך טיפולי יכול לתת מענה לבעיותיו הרפואיות וההתמכרויות וכי "במכלול השיקולים, ניתן לאפשר הזדמנות טיפולית".

4. בדיון שהתקיים ביום 21.11.18 ציינה המאשימה שלא התחייבה לאמץ את המלצות התסקיר. לגופו של עניין טענה המאשימה כי הנאשם לא הצליח בעבר לנצל הזדמנויות שניתנו לו ואין מקום לסכן את הציבור במסגרת ניסיון גמילה נוסף. המאשימה הדגישה את חומרת העבירות בהן הורשע הנאשם וטענה כי יוכל לעבור הליך גמילה במסגרת עונשו בבית הכלא. כן נטען כי במסגרת שלב המעצר סירבו בתי המשפט השלום והמחוזי לשחרר את הנאשם לקהילה טיפולית, וזאת בשל כך שלא התקיימו התנאים שנקבעו בנושא בהלכה הפסוקה.

5. ב"כ הנאשם ציין כי החלטת המעצר אינה אמורה להשפיע על ההחלטה כעת, שכן השיקולים שונים, כמו גם שביט המשפט שדן בעניין המעצר ציין כי בקשה זו אמורה להידון "במסגרת גזירת עונשו, שאז יוכל בית המשפט ככל שימצא מקום לכך, לבחון את מידת המוטיבציה שיש למשיב לשנות את חייו...". לגופו של עניין נטען כי מדובר באירוע אחד שאינו חמור, לאור כך שהפריצות בוצעו שלא בצוואת, ובנסיבות שאינן בעלות חומרה רבה. ביחס לסיכויי ההליך, נטען כי הנאשם כיום מגלה סימני עייפות מחיים בצל הסם, הוא מחויב לבנו, מכיר בנזק שגרם לחברה ומקבל אחריות מלאה למעשיו. לאור כך טען הסגור כי ראוי לאפשר לנאשם הזדמנות להיגמל על מנת למנוע חזרתו לחיי פשע ולאפשר את הפיכתו לאזרח תורם.

דיון והכרעה

6. הצדדים לא חלקו על סמכותו של בית המשפט הדן בתיק העיקרי, להורות על העברת הנאשם לקהילה טיפולית, אגב שחרורו ממעצר. ואכן, סמכותו של בית המשפט הדן בתיק העיקרי לעשות כן קיימת (בש"פ 5752/16 **טדסה וורקו נ' מדינת ישראל** (4.8.16); פרשת **וורקו**). באשר לשיקולים שעל בית המשפט לשקול בבואו להחליט בבקשה מסוג זה, ציין בית המשפט העליון כי על בית המשפט "להיות ער לשיקולים הרלוונטיים לדיני מעצרים, להבדיל משיקולי הענישה, כמו מסוכנותו של הנאשם או החשש להימלטות מן הדין" (פרשת **וורקו** לעיל) וכי כוחם של השיקולים שנקבעו בהלכת סויסה (בש"פ 1981/11 **מדינת ישראל נ' סויסה** (21.3.11); להלן - הלכת **סויסה**) "יכול להיות יפה גם לשלב הענישה, אך בשינויים המחויבים" (פרשת **וורקו** לעיל). ענייננו משלב אפוא שיקולים של ענישה ומעצר.

7. כאן המקום להבהיר כי עתירת ההגנה היא לשלב את הנאשם בהליך גמילה טרם שלב הטיעונים לעונש, ולא במסגרת ריצוי העונש. אכן, בפסיקה נקבע לא אחת שכלל, השלב המתאים להליך גמילה בעניינו של עצור הוא במסגרת התיק העיקרי, אך אין הכוונה לשלב הטיעונים לעונש או לכל שלב שטרם גזר הדין, אלא לגזר הדין עצמו

"השלב המקובל להפניה לטיפול של גמילה מסמים הוא שלב גזר הדין" (הלכת סויה). הכוונה היא להליך גמילה המתבצע כחלק מגזר הדין במסגרת "צו מבחן שבמסגרתו יעבור הנאשם טיפול גמילה, אם לאחר הרשעה ואם ללא הרשעה, כאמור בסעיפים 82 - 83 לחוק העונשין ... [ו] מקום בו גזר בית המשפט דינו של נאשם למאסר בפועל, יכול הנאשם למצוא תיקונו בהליכי גמילה בבית הסוהר במהלך מאסרו" (הלכת סויה, סעיף 8).

8. הלכה למעשה, מטרת הבקשה היא להוות מעין "שלב ניסיון" לצורך הטיעון לעונש, שהרי אם הניסיון יצלח והנאשם יעבור הליך גמילה משמעותי, תוכל ההגנה לבקש שהדבר יובא בחשבון במסגרת גזר הדין, עד כדי העמדת הנאשם במבחן. ראו:

" ענייננו איננו בשחרור בערובה, שהוא אינצידנטאלי להליך הפלילי העיקרי המתנהל כנגד נאשם. שחרורו של המשיב, כעולה מן ההחלטה, נועד לקדם את מטרתו של ניסוי גמילתי, כמהלך ביניים לקראת מתן גזר הדין" (בש"פ 2642/91 מדינת ישראל נ' יוסף ביטון (23.6.91))

9. אבחן אפוא אם קיימת הצדקה להורות על שחרור הנאשם להליך גמילה, בשים לב למכלול השיקולים הרלוונטיים, היינו שיקולי מעצר וענישה.

10. אפתח בשיקולים הקשורים לדיני המעצרים. המדובר בקהילה טיפולית סגורה, אשר מקובל עלי שיכולה להבטיח את שלום הציבור כל עוד הנאשם מצוי בה וקיים ערב מגבה למקרה של הפרה או הרחקה מהקהילה (ראו בעניין זה קביעתו של בית המשפט שדן בנושא בשלב המעצר). מבלי להקל ראש בחומרת העבירות, יש לזכור כי הנאשם הורשע בעבירות שלא כללו שימוש באלימות כלשהי ולו כלפי רכוש. הדבר משליך על טיב החלופה הנדרשת, ודי לדעתי בתנאי המגורים בקהילה הטיפולית וההוראות שניתן ליתן במקרה של עזיבת המקום, על מנת להשיג שולי ביטחון סבירים, התואמים את הסיכון.

11. ביחס ליתר התנאים שנקבעו בהלכת סויה והקשורים לנכונות להורות על שחרור ממעצר לצורך הליך גמילה ארוך, ספק לדעתי אם ניתן לראות בעובדה שהנאשם היה מטופל בתחליף סם עובר למעצרו, כתחילת גמילה ודי אם אציין כי במהלך טיפול זה, הוא המשיך לעשות שימוש בסמי רחוב. עם זאת, דומה כי בעוד שבשלב המעצר, משקלו של שיקול זה משמעותי ואף עיקרי, הרי שבשלב שטרם גזירת הדין (ולקראתו) משקלו נמוך יותר והיעדרו עשוי להתאזן ביתר קלות כנגד סיכויים טובים להצלחת הטיפול, או סיכון נמוך הנובע מהשחרור. בכל מקרה ראוי לציין כי הנאשם נתון במעצר תקופה של מעל שישה חודשים ושירות המבחן ראה שתקופה זו חוללה בו שינוי. דומה כי הדברים שנאמרו בבש"פ 4919/18 יהודה ברוקס נ' מדינת ישראל (16.7.18) לפיהם "חודשים ארוכים נתון העורר במעצר, התקופה הארוכה הזו נתנה בו את אותותיה, וההתרשמות המקצועית נוטה לראותו כבשל לתהליך של גמילה. פרק הזמן הארוך במעצר - 9 חודשים - וחווה הדעת המקצועית, הריהם, בנסיבות העניין, "חלופה" לתנאי של תחילת הליך גמילה לפני המעצר. תכליתו של התנאי הושגה ב"חלופה" הנ"ל", יפים גם לענייננו.

12. ביחס לסיכויי ההצלחה, סבור שירות המבחן, כאמור, כי הנאשם מגלה כיום נכונות, אמנם ראשונית, אך כנה,

לשינוי דרכיו וזאת כחלק ממחויבותו הרגשית כלפי בנו והבנה כי ללא תהליך משמעותי, הוא יתקשה שלא לחזור לבצע עבירות. כן סבור שירות המבחן כי שילובו במקום המסוים עליו הומלץ (מרכז "צעדים" שבבית החולים קריית שלמה) יסייע לסיכויי ההצלחה בגמילה, שכן במקום זה יינתן גם מענה לבעיותיו הרפואיות של הנאשם.

13. דעתי היא אפוא כי כיום - ולהבדיל מהמצב ששרר בתחילת ההליך (ראו החלטת המעצר והתסקיר בשלב המעצר) - תנאי הלכת סויה מתקיימים בנאשם. ואולם, כפי שצוין לעיל, בכך לא די ויש להביא בחשבון גם שיקולים הקשורים לענישה הראויה לנאשם, לאחר הרשעתו. לכך אעבור כעת.

14. שיקולי הענישה במקרה זה מורכבים ויש פנים לכאן ולכאן. מעשיו של הנאשם חמורים והם ראויים לתגובה עונשית מחמירה, לא כל שכן בשים לב לעברו המכביד ולעובדה שתלויים ועומדים נגדו עונשי מאסר מותנים. שיקול זה מטה את הכף לעבר הימנעות מהיעתרות לבקשה, שהרי אם דינו של הנאשם למאסר לא קצר, מה טעם יש בשילובו בהליך גמילה ארוך טרם מאסרו. השאלה היא אפוא אם ראוי יהיה לשקול שיקולי שיקום בעניינו של הנאשם, באם יצליח בהליך הגמילה, ואם נכון ליתן לו הזדמנות להוכיח את עצמו.

15. כידוע, הצלחתו של נאשם בהליך גמילה והעדפת שיקולי השיקום בעניינו, אינם "פרס" על מאמציו (הגם שהם עשויים להניב תוצאה נוחה מבחינתו), אלא התחשבות בתועלת האישית, כמו גם החברתית, הצומחת מהחזרתו של עבריין למוטב, שהרי "שינוי כזה, ככל שיצליח, יטיב עמו, ולא פחות מכך עם החברה כולה, שהרי לצד האינטרס להגן על הציבור מפני מבצעי עבירות ניצב גם האינטרס הציבורי בשיקום עבריינים" (בש"פ 1152/17 **מולא דרבה נ' מדינת ישראל** (20.2.17)) וראו גם ע"פ 8092/04 **ישראל חביב נ' מדינת ישראל** (10.9.06) שם צוין בהקשר של גמילה מסמים כי "שיקומו של עבריין מועד תורם לקיומה של ציפייה כי לא יחזור לעולם הפשע. ציפייה זו מקדמת את טובת הציבור ומתיישבת עם אינטרס חברתי רחב".

16. הנאשם שלפני אינו צעיר. הוא מצוי בעולם הסם מאז היותו נער צעיר. לאחרונה חלה במחלה קשה והחלים למרבה המזל. שירות המבחן מתרשם שקיימת הזדמנות לעריכת שינוי מעמיק בחייו, בין היתר בשל שינוי מעמיק בגישתו ובמחויבותו הרגשית לבנו. הגם שבית המשפט אינו מחויב להמלצת שירות המבחן, המלצתו "מהווה נתון בעל משקל בבחינת שחרורו של נאשם לחלופת מעצר" (הלכת **סויה**). אמנם, בעבר ניסה הנאשם לעבור הליכי גמילה, אשר לא צלחו. ואולם, לא ראיתי ליתן לכך משקל מכריע, וזאת בשל המלצת שירות המבחן הרואה שינוי בעמדת הנאשם ואפשרות הצלחה כיום, בשונה מבעבר.

17. בהביאי בחשבון את מכלול השיקולים שפורטו לעיל, מתחום המעצרים והענישה, ומבלי להתעלם מעברו המכביד של הנאשם, באתי לכלל מסקנה, הגם שלא בלי התלבטות (שכן לא מדובר במקרה "מובהק"), כי נכון יהיה לאפשר לו להוכיח את עצמו ואת רצינות כוונותיו להיגמל מסמים ולהפוך לאזרח שומר חוק. הנאשם אינו מקבל "פרס" כעת, אלא יוצא לדרך ארוכה וקשה. אם ימעד ולא יתמיד בהליך הגמילה, יושב מיד למעצר ודינו ייגזר לאלתר. אציין עוד כי ראיתי לתת משקל מסוים לאינטרס הציפיה של הנאשם עת הודה במסגרת הסדר טיעון שכלל הסכמה לקבלת תסקיר, למרות עברו המכביד והמאסרים המותנים התלויים ועומדים נגדו. מיד עם הצגת ההסדר הסביר הסנגור שמטרת ההפניה לתסקיר היא לבחון אפשרות לשלב את הנאשם בהליך גמילה. המאשימה לא טענה דבר נגד אמירה זו ולאחר

מכן הנאשם הודה בהתאם להסדר. אופן הצגה זה של הדברים אפשר ויצר ציפייה אצל הנאשם שאם המלצת שירות המבחן תהא חיובית, בית המשפט יעתר לה. עם זאת, שיקול זה אינו עומד כמובן בפני עצמו, אלא מתווסף ליתר השיקולים שפורטו לעיל.

18. ודוק: ראיתי להדגיש כי החלטתי אינה מנוגדת להחלטה שניתנה בנושא בעת המעצר (לרבות בערר). מדובר בשלב שונה, הן מבחינת נתוני המקרה (המלצת שירות המבחן וסיכויי ההצלחה שהשתנו מאז) והן מבחינת מהותו (החלטה בתיק העיקרי לקראת גזירת הדין, מול החלטה של שחרור בערובה בשלב המעצר).

19. לאור כך, אני מקבל עקרונית את בקשת ההגנה לשחרר את הנאשם להליך גמילה בקהילה הטיפולית צעדים בקריית שלמה. החלטה סופית ואופרטיבית תינתן לאחר ששירות המבחן יגיש תסקיר משלים ובו הודעה על כך שהנאשם התקבל באופן סופי למרכז הגמילה וכי קיים תאריך לקבלתו בשיטת "מדלת לדלת". כמו כן יהא על הנאשם להמציא פרטים של ערב מגבה אשר יסכים לקבל על עצמו תפקיד זה וימצא מתאים לכך.

המזכירות תשלח החלטתי לשירות המבחן.

ניתנה היום, כ' כסלו תשע"ט, 28 נובמבר 2018, במעמד
הצדדים.